

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

11. září 2014 *

„Nesplnění povinnosti státem — Státní podpory neslučitelné s vnitřním trhem —
Povinnost navrácení — Článek 108 odst. 2 SFEU — Nařízení (ES) č. 659/1999 — Článek 14 odst. 3 —
Rozhodnutí Komise — Opatření, která musí přijmout členské státy“

Ve věci C-527/12,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě čl. 108 odst. 2 SFEU, podaná dne 20. listopadu 2012,

Evropská komise, zastoupená T. Maxian Ruschem a F. Erlbacherem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Spolkové republice Německo, zastoupené T. Henzem a K. Petersen, jako zmocněnci,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, E. Juhász (zpravodaj), A. Rosas, D. Šváby a C. Vajda, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 4. prosince 2013,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. února 2014,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spolková republika Německo nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 108 odst. 2 SFEU a článku 288 SFEU, ze zásady efektivity, z čl. 14 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví

* Jednací jazyk: němčina.

prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), jakož i z článků 1 až 3 rozhodnutí Komise 2011/471/EU ze dne 14. prosince 2010 o režimu podpory C-38/05 (ex NN 52/04) Německa ve prospěch skupiny Biria (Úř. věst. 2011, L 195, s. 55) tím, že nepřijala všechna nezbytná opatření umožňující okamžitý a účinný výkon tohoto rozhodnutí prostřednictvím navrácení poskytnutých podpor.

Unijní právo

- 2 Třináctý bod odůvodnění nařízení č. 659/1999 uvádí:

„vzhledem k tomu, že by v případech protiprávní podpory, která není slučitelná se společným trhem, měla být obnovena účinná hospodářská soutěž; že za tímto účelem je nutné, aby byla podpora bez odkladu navracena včetně úroků; že je vhodné, aby navrácení podpory bylo uskutečňováno v souladu s postupy vnitrostátního práva; že použití těchto postupů by nemělo být překážkou obnovení účinné hospodářské soutěže tím, že by bránilo okamžitého [okamžitému] a účinného [účinnému] výkonu rozhodnutí Komise; že k dosažení tohoto výsledku by měly členské státy učinit všechna nezbytná opatření zajišťující účinnost rozhodnutí Komise“.

- 3 Článek 14 tohoto nařízení, nadepsaný „Navrácení podpory“, stanoví:

„1. Je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil (dále jen „rozhodnutí o navrácení“). Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství.

2. Podpora, která má být navracena podle rozhodnutí o navrácení, zahrnuje úroky v přiměřené výši stanovené Komisí. Úroky jsou splatné od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího navrácení.

3. Aniž je dotčen příkaz Soudního dvora [Evropské unie] podle článku [278 SFEU], navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise. Aniž je dotčeno právo Společenství, učiní za tímto účelem a v případě řízení před vnitrostátními soudy dotyčné členské státy všechny nezbytné kroky v rámci jejich právních řádů, včetně dočasných opatření.“

- 4 Podle čl. 23 odst. 1 uvedeného nařízení, nadepsaného „Neplnění rozhodnutí a rozsudků“:

„Neplní-li dotyčný členský stát podmíněčné nebo záporné rozhodnutí, zejména v případech uvedených v článku 14, může Komise předložit záležitost přímo Soudnímu dvoru [...] v souladu s čl. [108 odst. 2 SFEU].“

Skutečnosti předcházející sporu

- 5 Společnost MB System GmbH & Co. KG (dále jen „MB System“) patří do skupiny Biria. Společnost MB System vyráběla až do konce roku 2005 jízdní kola, kdy výrobu jízdních kol ukončila a hmotný majetek, který k tomu používala, prodala. Od té doby spočívá předmět činnosti společnosti MB System ve správě nemovitostí.
- 6 Technologie-Beteiligungsgesellschaft mbH (dále jen „TBG“) je dceřinou společností ve výlučném vlastnictví Kreditanstalt für Wiederaufbau, která je veřejnoprávním subjektem kontrolovaným Spolkovou republikou Německo. TBG financuje malé a střední podniky v technologickém odvětví prostřednictvím kapitálových účastí. Po několika restrukturalizacích převzala TBG v roce 2003

všechna aktiva společnosti gbb-Beteiligungs AG, která v roce 2001 financovala společnost Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG, právní předchůdkyni společnosti MB Systems, formou tichého společníctví na kapitálu této společnosti. Tato účast nebyla oznámena Komisi jako státní podpora. Mezi účastníky řízení je nesporné, že tato účast představovala státní podporu v tom, že úroková sazba sjednaná za její vrácení byla nižší než tržní úroková sazba.

- 7 Výše uvedená účast byla provedena na základě soukromoprávní smlouvy.
- 8 Dne 20. října 2005, na základě několika stížností podaných konkurenty, Komise zahájila formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.
- 9 Rozhodnutím 2007/492/ES ze dne 24. ledna 2007 o státní podpoře č. C-38/2005 (ex NN 52/2004) poskytnuté Německem skupině Biria (Úř. věst. L 183, s. 27) Komise rozhodla, že předmětná účast představovala podporu neslučitelnou s vnitřním trhem a uložila Spolkové republice Německo přijmout veškerá opatření nezbytná k jejímu navrácení (dále jen „první rozhodnutí“). Toto rozhodnutí bylo zrušeno dne 3. března 2010 rozsudkem Tribunálu Evropské unie Freistaat Sachsen v. Komise (T-102/07 a T-120/07, EU:T:2010:62).
- 10 Na základě tohoto prvního rozhodnutí Komise zaslala TBG dne 16. února 2007 společnosti MB System žádost o navrácení částky státní podpory, která odpovídá zvýhodnění vyplývajícimu z použití úrokové sazby, jež je nižší než tržní úroková sazba. Společnost MB System odmítla zaplatit.
- 11 Na konečné částce, jež má být navracena, se účastníci řízení společně dohodli v říjnu 2007 a činila 697 456 eur.
- 12 Dne 10. dubna 2008, po odmítnutí společnosti MB System vyhovět opětovné žádosti o navrácení, podala TBG žalobu u Landgericht Mühlhausen (zemský soud v Mühlhausen), kterou se domáhala zaplacení uvedené částky. Tato žaloba se opírala o první rozhodnutí a vycházela z porušení čl. 108 odst. 3 SFEU a § 134 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch) z důvodu neoznámení dotčené podpory.
- 13 Podle ustálené judikatury německých soudů je smlouva zakládající státní podporu, která byla uzavřena v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, podle německého práva na základě § 134 občanského zákoníku nicotná. Z tohoto důvodu nevedlo zrušení prvního rozhodnutí k tomu, že by se žaloba podaná k Landgericht Mühlhausen stala bezpředmětnou.
- 14 Jednání před Landgericht Mühlhausen se konalo dne 26. listopadu 2008 za nepřítomnosti zplnomocněného zástupce společnosti MB System. Z tohoto důvodu uvedený soud vydal předběžně vykonatelný rozsudek pro zmeškání (dále jen „rozsudek pro zmeškání“) umožňující TBG provést nucené vymáhání své pohledávky na majetku společnosti MB System. Dne 19. prosince 2008 podala společnost MB System proti tomuto rozsudku stížnost.
- 15 Usnesením ze dne 9. ledna 2009 uvedený soud přerušil nucený výkon rozsudku pro zmeškání pod podmínkou, že společnost MB System poskytne jistotu ve výši 840 000 eur buď formou kauce u Landgericht Mühlhausen, nebo formou záruky.
- 16 Vzhledem k řízení probíhajícímu před Tribunálem se Landgericht Mühlhausen dne 17. března 2009 rozhodl přerušit řízení.
- 17 Dne 7. dubna 2009 podala TBG proti tomuto rozhodnutí o přerušení odvolání k Thüringer Oberlandesgericht (Durynský vrchní zemský soud). Toto odvolání bylo dne 25. ledna 2010 zamítnuto. Dne 25. února 2010 podala TBG opravný prostředek „Revision“ k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr). Usnesením ze dne 16. září 2010 tento soud rozhodl, že usnesení Landgericht Mühlhausen ze dne

17. března 2009 o přerušení řízení, jakož i usnesení Thüringer Oberlandesgericht ze dne 25. ledna 2010, kterým bylo toto usnesení o přerušení potvrzeno, se v důsledku zrušení prvního rozhodnutí Tribunálem stala bezpředmětná.

- 18 V návaznosti na zrušení prvního rozhodnutí Tribunálem přijala Komise rozhodnutí 2011/471, které je předmětem projednávané věci (dále jen „dotčené rozhodnutí“) a jehož výrok zní následovně:

„Článek 1

Státní podpora Německa ve prospěch podniků Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG (nyní MB System) [dále jen „sporná podpora“] není slučitelná s vnitřním trhem. Podpora zahrnovala následující opatření:

- a) opatření 1: vklad tichého společníka ve výši 2 070 732 [eur] poskytnutý společnosti Bike Systems GmbH & Co. Thüringer Zweiradwerk KG (nyní MB System).

[...]

Článek 2

1. Německo vyžádá podporu uvedenou v článku 1 od příjemce zpět.
2. Navrácení podpor bude neprodleně vyžádáno postupem daným vnitrostátními procesními předpisy, za podmínky, že tento postup umožní okamžitý a skutečný výkon rozhodnutí.

[...]

Článek 3

1. Podpora uvedená v článku 1 bude neprodleně a skutečně žádána zpět.
2. Německo zajistí, aby toto rozhodnutí bylo provedeno během čtyř měsíců ode dne jeho zveřejnění.

[...]

Článek 5

Toto rozhodnutí je určeno Spolkové republice Německo.“

- 19 Žaloba MB System podaná proti dotčenému rozhodnutí byla zamítnuta dne 3. července 2013 rozsudkem Tribunálu MB System v. Komise (T-209/11, EU:T:2013:338).
- 20 Dne 21. března 2011 podala TBG u Amtsgericht Nordhausen (okresní soud v Nordhausen) návrh na vklad soudního zástavního práva za účelem nuceného výkonu rozsudku pro zmeškání. Dne 1. června 2011 byl vklad navrženého soudního zástavního práva proveden. Dne 21. července 2011 podala TBG návrh na provedení dražby nemovitostí společnosti MB System a Amtsgericht Nordhausen nařídil vypracování znaleckého posudku na jejich prodejní hodnotu.
- 21 V rámci řízení týkajícího se výkonu dotčeného rozhodnutí Landgericht Mühlhausen usnesením ze dne 30. března 2011 na návrh společnosti MB System znovu přerušil řízení. Dne 14. dubna 2011 TBG opět podala odvolání k Thüringer Oberlandesgericht, který její odvolání usnesením ze dne 28. prosince 2011 zamítl. Dne 26. ledna 2012 podala TBG opravný prostředek „Revision“ k Bundesgerichtshof, který dne 13. září 2012 zrušil rozhodnutí nižších soudů. Řízení zahájené u Landgericht Mühlhausen tak od 27. března 2013 pokračovalo.

- 22 Dne 25. července 2012 stanovil Amtsgericht Nordhausen na základě znaleckého posudku ze dne 22. května 2012 prodejní hodnotu nemovitostí společnosti MB System na částku 1 893 700 eur. Datum dražby těchto nemovitostí bylo stanoveno na 10. dubna 2013. Ke dni jednání, které se před Soudním dvorem konalo dne 4. prosince 2013, zůstala tato dražba neúspěšná, takže sporná podpora nemohla být navrácena.
- 23 Komise, majíc za to, že dotčené rozhodnutí nebylo ani téměř dva roky po svém vydání vykonáno, podala projednávanou žalobu. Spolková republika Německo nezpochybňuje opodstatněnost tohoto rozhodnutí a svoji povinnost vyžadovat navrácení sporné podpory od společnosti MB System. Účastníci řízení se shodují v tom, že celková částka, jež měla být ke dni podání žaloby Komisí navrácena, činila 816 630 eur.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

- 24 Komise zastává názor, že žalovaná nepřijala všechna nezbytná opatření, aby prostřednictvím vrácení sporné podpory umožnila výkon dotčeného rozhodnutí.
- 25 Komise zaprvé konstatuje, že podle čl. 14 odst. 3 nařízení č. 659/1999 si dotýčný členský stát v zásadě může zvolit způsoby, kterými za použití svého vnitrostátního procesního práva zajistí výkon rozhodnutí Komise, kterým se nařizuje navrácení podpory neslučitelné s vnitřním trhem, avšak s výhradou dodržení zásady efektivity. Nástroj, který byl v projednávaném případě zvolen žalovanou k navrácení podpory, tedy žaloba na vrácení podaná u německých občanskoprávních soudů, však podle Komise nebyla způsobilá umožnit okamžitý a skutečný výkon dotčeného rozhodnutí. Vzhledem k obvyklé délce soudních řízení bylo totiž nemožné, aby žalovaná ve lhůtě čtyř měsíců stanovené v dotčeném rozhodnutí získala spornou podporu skutečně zpět.
- 26 Komise se tedy domnívá, že vzhledem ke skutečnosti, že okamžitý a účinný výkon dotčeného rozhodnutí nebyl použitím postupů německého občanského práva zaručen, musí být na základě čl. 14 odst. 3 druhé věty nařízení č. 659/1999 dána přednost unijnímu právu před vnitrostátním procesním právem a sama žalovaná musí prostřednictvím vydání správního aktu nařizujícího navrácení sporné podpory a opírajícího se přímo o unijní právo vytvořit exekuční titul. Unijní právo totiž nabízí právní základy, které žalované umožňují takovýto správní akt vydat. Dotčené rozhodnutí v tomto ohledu takovýto právní základ představuje, navzdory skutečnosti, že povinnost vrátit spornou podporu neukládalo přímo společnosti MB System. Takovými právními základy jsou i čl. 14 odst. 3 nařízení č. 659/1999 a čl. 108 odst. 2 první pododstavec SFEU.
- 27 Komise v této souvislosti obecně tvrdí, že v případě rozhodnutí, kterým se nařizuje navrácení podpory, která je protiprávní a neslučitelná s vnitřním trhem, má dotýčný členský stát povinnost dosáhnout výsledku, která ho nutí tuto podporu skutečně získat zpět ve lhůtě stanovené Komisí, a ne povinnost jednat, která by se v této lhůtě omezovala na zahájení řízení o navrácení. V projednávaném případě se mělo navrácení sporné podpory uskutečnit ve lhůtě stanovené v článku 3 dotčeného rozhodnutí. Žalovaná proto nesla odpovědnost za to, že tohoto výsledku nebylo dosaženo, tedy za to, že tato podpora před uplynutím stanovené lhůty již neměla být majetkem příjemce.
- 28 Podpůrně Komise tvrdí, že pokud by předběžně vykonatelný rozsudek pro zmeškání byl způsobilý umožnit okamžitý a účinný výkon dotčeného rozhodnutí, žalovaná tento titul v každém případě nevyužila k okamžitému a účinnému navrácení sporné podpory.

- 29 Komise poukazuje na to, že žalovaná navzdory skutečnosti, že lhůta stanovená v dotčeném rozhodnutí pro navrácení sporné podpory činila čtyři měsíce, podala návrh na nucený výkon z titulu rozsudku pro zmeškání až 21. března 2011, to znamená více než tři měsíce po vydání tohoto rozhodnutí.
- 30 Ve své replice Komise kromě toho zdůrazňuje, že mezi datem výše uvedeného návrhu na nucený výkon a 10. dubnem 2013, datem, které bylo stanoveno pro dražbu nemovitostí příjemce sporné podpory, uplynuly téměř dva roky, které se vyznačovaly zjevnou nečinností žalované.
- 31 Německá vláda poukazuje na to, že unijní právo členským státům neukládá, jakou formou musí státní podporu poskytovat. Podle německého práva, které umožňuje poskytnutí státní podpory prostřednictvím správních aktů, veřejnoprávních či soukromoprávních smluv, určuje volba formy aktu, kterým byla podpora poskytnuta, formu, kterou je možné tuto podporu získat zpět. V projednávaném případě byla sporná podpora poskytnuta společnosti MB System v rámci soukromoprávní smlouvy společností TBG, která je soukromoprávní investiční společností, jejímž vlastníkem je německý stát. Vzhledem k tomu, že MB System žádosti o navrácení této podpory nevyhověla, nejsou veřejné orgány oprávněny dotčené rozhodnutí samy vykonat, nýbrž musí svůj nárok na navrácení uvedené podpory uplatnit u občanskoprávních soudů.
- 32 Německá vláda tvrdí, že podle zásad legality aktů veřejné správy a zásady rozlišování mezi veřejnoprávními a soukromoprávními akty z německého práva, a zejména z čl. 20 odst. 3 Základního zákona Spolkové republiky Německo (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) vyplývá, že veřejné orgány jsou oprávněny za účelem navrácení státní podpory jednat prostřednictvím správního aktu pouze tehdy, pokud tato podpora byla poskytnuta formou veřejnoprávního správního aktu a pokud existuje právní základ, který je zmocňuje takovýto akt vydat. Podle německého práva nejsou veřejné orgány oprávněny zasáhnout a aktem veřejné moci ukončit soukromoprávní smlouvu. Německé právo rovněž nestanoví žádné obecné zmocnění, které by takovýto orgán opravňovalo jednat téměř ve všech oblastech.
- 33 Německá vláda dodává, že v každém případě i správní akt vydaný německým orgánem veřejné moci může být příjemcem podpory napaden u soudu. Průtahy jsou tedy vždy možné. Takováto situace je pouhým důsledkem zásady účinné soudní ochrany. Nebylo proto prokázáno, že by vydání správního aktu skutečně umožňovalo rychlejší navrácení sporné podpory než podání občanskoprávní žaloby.
- 34 Ustanovení unijního práva nemohou být rovněž, podle názoru německé vlády, považována za právní základy zmocňující vydat správní akt. Dotčené rozhodnutí totiž bylo adresováno dotčenému členskému státu, aniž upřesňovalo podmínky, za nichž se musí vnitrostátní postup navrácení předmětné podpory uskutečnit. Mimoto se v čl. 14 odst. 3 nařízení č. 659/1999 ani nehovoří o tom, jakým způsobem má být postupováno při navracení podpor. Jak toto ustanovení, tak i taková rozhodnutí Komise, jaká jsou dotčena v projednávané věci, se omezují na úpravu vztahů mezi Komisí a dotčným členským státem a ve zbývajících částech odkazují na vnitrostátní procesní právo. Kromě toho čl. 108 odst. 2 první pododstavec SFEU není dostatečně vyčerpávající, aby vůči jednotlivcům vyvolával přímý účinek, a stanoví, že Komise musí nejprve vydat závazné rozhodnutí o navrácení podpory neslučitelné s vnitřním trhem.
- 35 Německá vláda rovněž tvrdí, že lhůta stanovená Komisí v takovém rozhodnutí, o jaké jde v projednávané věci, musí být vykládána jako lhůta pro jednání, a ne lhůta pro provedení. V této lhůtě je dotčným členským státem pouze povinen přijmout a provést všechna opatření nezbytná pro to, aby bylo umožněno navrácení dotčené podpory a znovu nastoleny běžné podmínky hospodářské soutěže. Tento výklad je v souladu se zněním čl. 14 odst. 3 první věty nařízení č. 659/1999, která odkazuje na postupy vnitrostátního práva. V projednávaném případě TBG přijala všechna opatření nezbytná k provedení dotčeného rozhodnutí před uplynutím v něm stanovené lhůty.

Závěry Soudního dvora

- 36 Je třeba upřesnit, že i když se účastníci řízení ve své argumentaci odvolávají na situace a skutečnosti před vydáním dotčeného rozhodnutí, žaloba Komise se týká neprovedení výkonu tohoto rozhodnutí, kterého se rovněž bude týkat přezkum Soudního dvora.
- 37 Podle čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 Komise rozhodne, je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil. Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami unijního práva.
- 38 Navrácení se podle čl. 14 odst. 3 první věty nařízení č. 659/1999 provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise. Aniž je dotčeno unijní právo, dotyčné členské státy za tímto účelem podle čl. 14 odst. 3 třetí věty učiní všechny nezbytné kroky v rámci svých právních řádů, včetně předběžných opatření.
- 39 Přestože znění tohoto článku odráží požadavky zásady efektivity (rozsudek Scott a Kimberly Clark, C-210/09, EU:C:2010:294, bod 20), vyplývá z něj rovněž, že použití práva dotyčného členského státu za účelem navrácení se v případě neexistence příslušných ustanovení unijního práva provede v souladu se zásadou procesní autonomie posledně uvedeného a v souladu se základními právy, zejména právem na spravedlivý proces, včetně práva na obhajobu. Z toho vyplývá, že unijní právo nevyžaduje, aby bylo zajištění navrácení protiprávní podpory příslušnými vnitrostátními orgány příjemcem provedeno pouze na základě rozhodnutí Komise o navrácení.
- 40 Dotyčný členský stát si může zvolit prostředky, jimiž svou povinnost zajistit navrácení podpory, o níž bylo rozhodnuto, že je neslučitelná s vnitřním trhem, splní, pakliže zvolená opatření neohrozí působnost a účinnost unijního práva (rozsudek Scott a Kimberly Clark, C-210/09, EU:C:2010:294, bod 21 a citovaná judikatura).
- 41 Pokud jde o svobodu členských států týkající se volby prostředků pro zajištění navrácení takovéto podpory, Soudní dvůr upřesnil, že tato svoboda je omezená, neboť tyto prostředky nemohou vést k tomu, že by navrácení vyžadované unijním právem bylo prakticky znemožněno (v tomto smyslu viz rozsudek Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, bod 34 a citovaná judikatura). Použití vnitrostátních postupů podléhá podmínce, že tyto postupy umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise, která odráží požadavky zásady efektivity zakotvené v judikatuře Soudního dvora (rozsudek Komise v. Itálie, C-243/10, EU:C:2012:182, bod 36 a citovaná judikatura).
- 42 Opatření přijatá členskými státy musí být vhodná k znovuzavedení běžných podmínek hospodářské soutěže, které byly narušeny protiprávní podporou, jejíž navrácení je nařízeno rozhodnutím Komise (rozsudek Scott a Kimberly Clark, EU:C:2010:294, bod 22 a citovaná judikatura).
- 43 V důsledku toho musí být otázka, zda dotyčný členský stát volbou těchto prostředků splnil z hlediska požadavku efektivity své povinnosti zajistit navrácení podpory, která byla prohlášena za neslučitelnou s vnitřním trhem, posuzována případ od případu na základě konkrétních okolností projednávané věci.
- 44 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že žalované nelze vytýkat, že si za účelem navrácení sporné podpory zvolila své občanské právo a obrátila se na občanskoprávní soudy. Ve spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, není nic, co by *a priori* mohlo vyloučit využití tohoto práva a těchto soudů, nicméně s výhradou konkrétních okolností uplatnění uvedeného práva žalovanou a náležité péče posledně uvedené při zajištění skutečného navrácení sporné podpory.

- 45 V tomto ohledu je nutno bez dalšího poznamenat, že přezkum exekučního titulu vydaného pro účely navrácení protiprávní státní podpory provedený vnitrostátním soudem a případné zrušení tohoto titulu musí být považovány za pouhé vyjádření zásady účinné soudní ochrany, která podle ustálené judikatury Soudního dvora představuje obecnou zásadu unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek Scott a Kimberly Clark, EU:C:2010:294, bod 25 a citovaná judikatura).
- 46 Je třeba také konstatovat, že žalovaná nikdy nezpochybňovala svoji povinnost zajistit navrácení sporné podpory, a že kromě toho provedla konkrétní kroky k tomuto navrácení.
- 47 Je však nesporné, že ani v den podání žaloby Komisi, ani v den jednání před Soudním dvorem, nebyla sporná podpora navracena, neboť nebyla vyjmuta z majetku podniku, který byl jejím příjemcem.
- 48 Pokud jde o případné odůvodnění tohoto značného zpoždění, Soudní dvůr rozhodl, že jediným důvodem, kterého by se mohl členský stát dovolávat na obranu proti žalobě pro nesplnění povinnosti podané Komisi na základě čl. 108 odst. 2 SFEU, je důvod, jenž vychází z absolutní nemožnosti výkonu dotčeného rozhodnutí (rozsudky Komise v. Německo, 94/87, EU:C:1989:46, bod 8, jakož i Komise v. Francie, C-441/06, EU:C:2007:616, bod 27 a citovaná judikatura).
- 49 Jak poznamenal generální advokát v bodě 92 svého stanoviska, tato absolutní nemožnost může být rovněž právní povahy, pokud vyplývá z rozhodnutí vydaných vnitrostátními soudy, pod podmínkou, že tato rozhodnutí jsou v souladu s unijním právem.
- 50 V této souvislosti je v projednávané věci nutno zohlednit následující úvahy.
- 51 Zaprvé je třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora platí, že pokud členský stát narazí při výkonu rozhodnutí Komise, kterým se nařizuje navrácení podpory, na obtíže, musí tyto problémy předložit Komisi k posouzení a požádat přitom s odpovídajícím odůvodněním o prodloužení stanovené lhůty a navrhnout vhodné změny tohoto rozhodnutí, aby Komisi umožnil vydat komplexní rozhodnutí. V takovémto případě se podle čl. 4 odst. 3 SEU vztahuje na členský stát a na Komisi povinnost loajální spolupráce, aby tyto obtíže překonaly (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Německo, EU:C:1989:46, bod 9; Komise v. Itálie, EU:C:2012:182, body 41 a 42, jakož i Komise v. Řecko, C-263/12, EU:C:2013:673, bod 32).
- 52 V projednávaném případě je nesporné, že žalovaná neučinila nezbytné kroky ve smyslu této judikatury Soudního dvora, které by mohly vést Komisi k tomu, aby s žalovanou spolupracovala při překonávání případných obtíží vzniklých při výkonu dotčeného rozhodnutí a aby se podílela na hledání odpovídajícího řešení. Žalovaná zejména nepředložila Komisi k posouzení problémy spojené s navrácením sporné podpory ve stanovené lhůtě a ani Komisi nepožádala, aby byla tato lhůta prodloužena.
- 53 Zadruhé, za účelem odůvodnění, proč až do podání žaloby Komise, ba ani do jednání před Soudním dvorem nebyla sporná podpora navracena, žalobkyně jednak tvrdí, že TBG, jakožto veřejnoprávnímu subjektu, který tuto podporu poskytl, příslušelo provést kroky nezbytné pro navrácení uvedené podpory a dále že podle německého právního řádu může být podpora poskytnutá na základě pravidel občanského práva navracena pouze na základě postupu stanoveného tímto právem.
- 54 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že povinnou osobou, pokud jde o povinnost zajistit navrácení sporné podpory, nebyla pouze TBG, nýbrž všechny veřejné orgány tohoto členského státu, každý ve své oblasti působnosti.
- 55 Pokud jde o argument Komise týkající se německého právního řádu, je třeba uvést, že žalovaná netvrdila, že provedený postup byl jediným možným pro navrácení sporné podpory a že neexistovaly žádné jiné prostředky umožňující navrácení ve lhůtě stanovené v čl. 3 odst. 2 dotčeného rozhodnutí. Pokud by se ukázalo, že pravidla občanského práva neumožňují zajistit skutečné navrácení sporné

podpory, mohlo by být podle okolností příslušného případu nezbytné ponechat určité vnitrostátní pravidlo nepoužito (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Francie, C-232/05, EU:C:2006:651, bod 53) a použít jiná opatření, přičemž taková opatření nemohou být vyloučena z důvodů vyplývajících z vnitrostátního právního řádu.

- 56 A konečně je třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora týkající se použití unijních pravidel v oblasti státních podpor zakládá čl. 4 odst. 3 SEU i pro vnitrostátní soudy povinnosti loajální spolupráce s Komisí a unijními soudy, v jejímž rámci musí přijímat veškerá obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z unijního práva, a zdržet se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek Mediaset, EU:C:2014:71, bod 29 a citovaná judikatura).
- 57 Je třeba rovněž uvést, jak podotkl generální advokát v bodě 91 svého stanoviska, že požadavky stanovené Soudním dvorem v rozsudcích Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest (C-143/88 a C-92/89, EU:C:1991:65) a Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další (I) (C-465/93, EU:C:1995:369) platí i pro úkony, které na vnitrostátní úrovni směřují k přerušení řízení, jehož cílem je Komisí nařízené navrácení podpory.
- 58 V projednávaném případě nebyly požadavky stanovené touto judikaturou dodrženy, což dokazuje skutečnost, že Bundesgerichtshof zrušil dne 13. září 2012 poslední rozhodnutí o přerušení řízení o navrácení vydaná Landgericht Mühlhausen a Thüringer Oberlandesgericht, a vycházel přitom z toho, že tyto soudy správně neposoudily kritéria uvedená v judikatuře Soudního dvora.
- 59 Vzhledem k okolnostem projednávané věci a výše uvedeným úvahám je nutno konstatovat, že průtahy při výkonu dotčeného rozhodnutí nejsou odůvodněné. Žalovaná neprokázala, že pro ni bylo právně absolutně nemožné přijmout vhodná opatření k zajištění plného účinku tohoto rozhodnutí.
- 60 Je třeba poznamenat, že článek 288 SFEU, o který Komise svou žalobu rovněž opírá, je obecným ustanovením, zatímco státní podpory jsou upraveny zvláště článkem 108 SFEU a nařízením č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k tomuto článku. Není tedy namístě určit, že došlo i k nesplnění povinností vyplývajících z článku 288 SFEU. Totéž platí pro zásadu efektivity, která vyplývá z článku 14 tohoto nařízení.
- 61 Je tedy třeba dospět k závěru, že Spolková republika Německo tím, že nepřijala všechna nezbytná opatření pro zajištění navrácení sporné podpory, na kterou se vztahuje dotčené rozhodnutí, jejím příjemcem, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 108 odst. 2 SFEU a čl. 14 odst. 3 nařízení č. 659/1999, jakož i z článků 1 až 3 uvedeného rozhodnutí.

K nákladům řízení

- 62 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Spolková republika Německo neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit posledně uvedené náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) **Spolková republika Německo tím, že nepřijala všechna nezbytná opatření pro zajištění navrácení státní podpory, na kterou se vztahuje rozhodnutí Komise 2011/471/EU ze dne 14. prosince 2010 o režimu podpory C-38/05 (ex NN 52/04) Německa ve prospěch skupiny Biria, jejím příjemcem, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 108 odst. 2 SFEU a čl. 14 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU], jakož i z článků 1 až 3 uvedeného rozhodnutí.**

2) Spolkové republice Německo se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.